

El llogaret dels ateus

La lluita de les religions és un dels conflictes més importants de la dècada. Al bell mig d'Àfrica, al poble etiòp d'Awra Amba, hi regna la pau. Els cristians i els musulmans han abjurat la creença religiosa per a ser feliços junts; i funciona.

Nuru és el fundador del poble. A Awra Amba ja no s'hi resa, ja no s'hi pateix fam, ja no s'hi

El pagès seu a terra amb una cervesa, fabricada en un barril vell i abocada en una llauna de tomaques abonyegada. Afirmar que “al poble viuen com animals. No creuen en Jesús, ni tampoc en Al·là”.

És de matí, la persona de més edat de la tribu seu a casa, es posa curosament unes fulles de cat a la boca i després explica: “Nosaltres anatemitzem els habitants del poble; ens han furat les nostres dones.”

L'imam, un home flac que des de fa dos anys és recitador i pastor d'ànimes, seu davant la seua mesquita i afirma que “cal matar-los, la gent del poble; Al·là ho aprovaria”, i els homes i joves que l'escolten asseixen.

Tots tres homes viuen als voltants d'aquest poble anomenat Awra Amba, situat al nord-est d'Etiòpia, a deu hores amb cotxe d'Addis Abeba, la capital, al final d'una pista pedregosa. Hi ha gairebé vuitanta cabanes construïdes amb fang i cendres sobre el sòl àrid d'un altiplà, situat a quasi 2.000 metres sobre el nivell de la mar.

És una comunitat amb 430 homes, dones i nens. Últimament reben sovint visites, però no pas d'enemics, sinó d'amics que de vegades en converteixen en fans. Hi arriben sociòlegs, investigadors de la pobresa, voluntaris en països en via de desenvolupament, i també turistes normals i corrents, d'Amèrica, d'Europa, del Pròxim Orient i de l'Extrem Orient, i, naturalment, d'Àfrica.

Tots n'han sentit parlar, d'aquest poble, o n'han llegit alguna cosa a internet, en blogs idealistes, i senten curiositat, perquè és diferent de tot allò que hom s'imagina d'un poble africà. Ací ja no s'hi passa fam, ni tan sols durant els anys de males collites. Ja ningú no fa casar les xiquetes menudes; no s'hi beu alcohol. I tampoc no es creu en Jesús, ni en Al·là, ni en Brahma, Vixnu o Xiva. Hom treballa, conjuntament i amb beneficis comuns, 7 dies la setmana, 364 dies l'any; només fan festa l'11 de setembre, el dia de la festa de cap d'any etiòp.

Sense creença, sense alcohol, sense

repressió contra les dones. Això és una mescla assolsegada per a un intent d'utopia. És com el protestantisme sense Déu o el comunisme sense vodka. Malgrat tot, ateus i socialistes s'hi arriben, i també feministes i defensors de la natura, i fins i tot els liberals hi poden trobar alguna cosa que els agrada, perquè el poble és independent de l'estat etiòp. Només els fanàtics religiosos i els alcohòlics no s'hi deixen veure mai.

Un miracle africà. Gràcies a la seua productivitat, els habitants d'Awra Amba han aconseguit una prosperitat sorprenent. No solament hi ha prou menjar, sinó també prou roba i diners per a visites mèdiques i medicaments; els xiquets no treballen, sinó que van a escola; a la nit els carrers estan il·luminats; al cafè hi ha un televisor i el telèfon del poble. I tot ho han aconseguit sense donatius de l'estranger ni l'ajuda del govern.

És un miracle africà, i visitants d'arreu del món arriben a Awra Amba per a indagar aquest miracle.

casen xiquetes menudes.

Avui hi ha dos professors de Zuric. Aparquen els vehicles enmig del poble, on els espera Tinbuael Uibrie, de vint anys, casada, futura mare i guia turística del poble.

Saluda els hostes en anglès. Té experiència i sap què volen els visitants europeus, de manera que dedica els primers minuts de la visita a l'arquitectura del poble.

Tinbuael Uibrie els mostra la casa d'una família de quatre persones. Les parets s'han modelat amb fang, igual com els llits, l'armari, la taula, els seients i el forn, amb què es cuina i s'escalfa la casa. Tot és de fang, tot és ben natural. "I tot és de la regió", assegura. Ambdós professors semblen impressionats.

Tinbuael Uibrie coneix la fascinació que senten molts visitants per aquesta classe de construcció, i també l'atén, però no la pot entendre. Ací s'estimen més les cases de pedra cremada, en què cal reparar les parets després de cada temporada de pluja.

Des de l'habitatge van a la residència de vells del poble, a la manufactu-

ra de teixits amb els telers i al molí de gra, passant per davant dels edificis nous de l'escola, en un extrem del poble, i, com que no són de fang, Tinbuael Uibrie no s'hi apropa més.

La visita s'acaba a la casa de reunió, on els convidats es poden inscriure en un llibre i fer preguntes mentre prenen una tassa de te calent i dolç. Generalment, les preguntes són: Per què ja no passeu fam? Com heu pogut vèncer la pobresa? Per què heu aconseguit allò que no tenen molts altres a Àfrica? Què marca la diferència?

La resposta de Tinbuael Uibrie és curta: "Zumra Nuru marca la diferència."

El primer intent. Zumra Nuru és el creador d'Awra Amba. És un home de més de seixanta anys, que s'ha divorciat cinc vegades i que duu una gorra estranya de borra al cap perquè ningú en té cap d'igual.

Nuru és analfabet, agnòstic, a més d'un caparrut, que tant li fa si els altres consideren les seues idees absurdes o perilloses. "Que moltes persones consideren que una cosa siga correcta no vol dir que ho siga", afirma Nuru.

Es troba assegut darrere casa seua, al damunt d'un mur. És un home grassonet i corbat per l'edat. És de vesprada, el sol ha escalfat les pedres i Nuru en gaudeix; d'un temps ençà ja no pot caminar bé.

Quan era jove, explica, va caminar molt. Va viatjar durant cinc anys predicant per a trobar persones afins que pensaren que homes i dones haurien de viure junts amb els mateixos drets; que les religions, amb els ritus, els dogmes i tota l'arrogància, presenten un perill important i que seria millor d'afrontar les exigències de la vida en una comunitat gran, i no pas en una família menuda. Llavors es guanyava la vida fent de jornaler i servidor.

Va arribar a aquestes conclusions perquè ni els seus pares ni els vilatans no podien donar respostes plausibles a tres preguntes senzilles.

Per què hi ha d'haver el cristianisme i l'islamisme si els seguidors de totes dues religions creuen en el mateix Déu? Per què la dona s'ha de sotmetre a l'home, si se suposa que tots dos els va crear Déu? Per què

no compartim allò que tenim amb les persones que no tenen tant com nosaltres, si, segons que sembla, tots som germans i germanes?

Els pares i els vilatans no podien oposar res al rigorisme moral d'un adolescent. Per això, al final, Nuru va deixar el poble com a autodesignat reformador, a fi de trobar persones que pensaren com ell.

Nuru va passar cinc anys fora, recorrent el món. Després va tornar, vençut, sense ni un sol seguidor. Els seus pares van pensar que ja s'hauria guarit, que finalment pensaria i actuaria com una persona normal.

Nuru els va alimentar aquesta esperança, perquè va pregar als seus pares que li buscaren una muller. En van trobar una, al seu poble; el matrimoni va durar un any. La primera esposa va deixar Nuru perquè el considerava boig. Havia regalat la major part de la primera collita als pobres.

La segona muller va arribar d'un altre poble i també el va deixar a causa de la seua caritat llibertina. Igual que la tercera dona, la quarta i la cinquena. Quan als voltants ja no hi van trobar més dones que s'interessaren per ell, Nuru va abandonar el poble i va intentar predicar de nou les seues idees. Aquesta vegada va vendre al públic una versió resumida de la seua visió del món. Va excloure'n, en un primer moment, l'abolició de la religió i la igualtat de les dones, i va fer publicitat de les economies comunes.

En un poble d'alevis, una branca liberal de l'islam, va trobar atenció, si més no, en una part dels habitants. Va abandonar el poble amb setanta homes i dones i va fundar Awra Amba l'any 1980, en un terreny de guaret, a la regió d'Amhara. Això ho explica el xeic Bedrin Seidi Hassan, l'alevi de més edat de la tribu de la regió. Es nota que encara li retreu la captació, sobretot de les dones.

Nuru arronsa les espatlles quan sent els retrets. "A la gent simplement li van agradar les meues idees."

La fundació va anar seguida de temps difícils. Compartien principalment la fam, era difícil de conrear la terra, i els veïns eren hostils, no els agradaven els nous perquè eren diferents. Segons que deien, havien ocupat aquella terra il·legalment. Hi

va haver accidents i els veïns llançaven pedres quan veien Nuru i algun dels seus seguidors.

Nuru no podia esperar ajuda de l'estat ni de la policia, sinó més aviat al contrari. Llavors dirigia el país una junta marxista, que no disposava de gaire temps per a projectes de societats rivals. Quan, a final dels anys 80, Nuru va sentir que el volien detenir per contrarevolucionari, va fugir. Sense ell, Awra Amba es va dissoldre ràpidament.

Veïns i nousvinguts. L'any 1991 es va acabar el règim comunista i, poc després, Nuru va retornar a Awra Amba i va començar la reconstrucció amb uns altres repatriats. De nou, els primers anys van ser plens de privacions, però aquesta vegada Awra Amba va progressar. El nou govern d'Addis Abeba no era hostil, sinó indiferent, i el conflicte més greu amb els veïns van disminuir després de parlar-hi personalment. Havien signat un armistici.

Avui, Awra Amba és un projecte emblemàtic del país, una atracció turística de la regió d'Amhara, juntament amb un monestir del segle XIV, un parell de fonts termals i el becplanner, un ocell que hi passa l'hivern.

Alguns visitants no demanen tan sols una visita guiada, sinó que esperen poder viure a Awra Amba. La majoria són d'unes altres regions d'Etiòpia, sovint dones, com Enat Ahemed. Es va casar amb un home que no coneixia i que li pegava. Va aguantar vuit anys amb ell; llavors va fugir i es va endur el fill.

Vivia al sud-est del país. El camí a Awra Amba va ser llarg. Ara seu davant d'una cabanya humil inclinada, que no té res a veure amb les cases de fang ecològicament correctes. Enat Ahemed es demana si va ser realment intel·ligent de venir a Awra Amba, perquè ara viu ací i ha de complir les normes, però no forma part del poble ni de la comunitat econòmica.

El seu nom i el del seu fill són en una llista d'espera. Tothom que és en aquesta llista vol algun dia arribar a ser un membre de ple dret d'Awra Amba. Fins que això no es decideixi, els nousvinguts han de mirar de guanyar-se la vida per a sobreviure.

Filadores de cotó a la plaça del poble. Hi vénen ateus i socialistes per a visitar el miracle africà.

Enat Ahemed es va guanyant les garrofes com pot, fent de cuinera per al professor del poble i amb feines de jornalera. Viu a Awra Amba des de fa dos anys i esperava que enguany l'admetrien a la comunitat.

Però no era l'única que esperava i que tenia esperances. Uns dels seus competidors per a una de les dues places adjudicades eren Sinedu Ibri, el propietari d'una botiga de queviures a la ciutat més propera, casat i amb quatre fills; i Deneke Ahemed, que, com ella, ha vingut a Awra Amba des del sud del país, però no són parentes. Deneke Ahemed té 45 anys, té la tensió extremadament alta i per això ja no pot treballar com cal. Tenia por de passar de pagès a captaire, i per això va eixir cap a Awra Amba, amb la dona i els fills.

Per a augmentar la productivitat del poble hauria estat pràctic d'admetre com a companya la mare en condicions de treballar, o l'amo de la botiga destre en els negocis. Amb tot, van elegir el malalt Deneke Ahemed, "justament perquè està malalt i necessitat", explica Tinbuael Uibrie, la guia turística. La mare i l'amo del comerç són prou forts per a mantenir-se. Actualment Deneke Ahemed treballa com a ajudant a l'estable de les vaques. Abans de ser admès oficialment li van tornar a explicar les regles d'Awra Amba.

A partir d'aquell moment, des de

les vuit del matí fins a les cinc de la vesprada es dedicaria a la feina comuna. Durant el temps restant li deixen escollir si vol guanyar diners pel seu compte —per exemple, teixint teles. Si en un any, després de la reducció dels costos, el poble ha produït beneficis, els repartiran entre els membres adults de la comunitat. L'any passat es van repartir 150 euros per persona.

Ni alcohol ni oracions. No es toleren el consum d'alcohol ni els ritus religiosos a Awra Amba. No hi ha església al poble, ni mesquita, ni casaments, ni bateigs, ni diumenges, ni cap altra festivitat religiosa. Es permeten els soterraments, però són limitats a la presència de dos familiars propers. Soterren el cadàver sense cerimònia, en un camp, i no s'hi poden col·locar làpides ni creus.

Zumra Nuru ha promulgat totes les regles del poble. El reglament sobre religió i alcoholisme és molt important per a ell. Des de dalt del seu mur diu que amb una mirada a les notícies n'hi ha prou per a reconèixer que les religions han portat més desgràcies que no pas pau: a Egipte els musulmans han assassinat cristians coptes; a l'Iraq, els sunnites han assassinat xiïtes i a l'Índia, els hindús han atemptat contra la vida dels musulmans; al Pròxim Orient, els jueus i els palestins lluiten des de fa

Hassan, crític del projecte. Alguns es van prendre malament que Nuru i la seua gent captaren les dones i, quan els veien per fora, els llançaven pedres.

mig segle. “El món aniria millor si no hi hagués religions”, diu convençut Nuru.

Amb la mateixa decisió argumenta contra l'altre gran consolador de la humanitat: “L'alcohol fomenta la violència domèstica i la promiscuïtat, i influeix sobre la propagació de la SIDA.” Segons Nuru, tot això és inacceptable. Per tant, en la qüestió de l'alcohol hi ha aquesta regla: les dues primeres vegades es farà un advertiment; la tercera, el pecador haurà de deixar el poble. És una intromissió en la llibertat dels éssers humans. Tanmateix, el poble creix d'any en any, a poc a poc, però constantment. I com més creix el poble, més augmenta el nombre d'envejosos.

Aproximadament a dos quilòmetres de distància d'Awra Amba, en un carrer asfaltat, hi ha una plaça. Ací hi ha afilladors que ofereixen els seus serveis a cel obert, ferrers que atien el foc en clots menuts a terra i pagesos que venen tomaques i xili. Comerç amb cat i brossa, i també amb sacs arròs, sandàlies de plàstic i ampolles d'aigua usades.

La desconfiança. La plaça és envoltada d'unes tres dotzenes de paradetes de xapa i planxes de fusta. Davant la meitat de les paradetes hi ha un pal clavat a terra, amb un got de plàstic a l'extrem. Això vol dir que és un bar.

Els bars no tenen mobiliari. En alguns s'hi passegen gallines, la gent menja a terra i se serveix aiguardent de destil·lació pròpia, cervesa i te de fabricació casolana. El te fa gust de te, l'aiguardent d'aiguardent, i a la cervesa hi suren coses estranyes, cosa que es nota prou en el gust.

En un d'aquests bars, a terra, hi seu Alemu Yesmaw, amb una cervesa a davant, servida en una llauna de tomaques abonyegada. Yesmaw és pagès, cristià ortodox i client habitual. La seua germana ha llogat el bar. Els dos dies de mercat hi treballa, i la resta de la setmana fa de pagesa.

A Yesmaw i a la seua germana Awra Amba els sembla sospitós. Qui sap què hi fan els ateus, de nit, els uns amb els altres, diuen. Amb tot, no hi han estat mai.

Zumra Nuru, creador d'Awra Amba: “L'alcohol fomenta la violència domèstica i la promiscuïtat, i ajuda a propagar la SIDA”

Un parell de cabanes més enllà hi seuen uns musulmans bevent cervesa, dos dels quals també demanen aiguardent. Tampoc no han estat mai a Awra Amba, però estan segurs que no hi passa res de bo. Les dones fan feines d'homes i els homes, feines de dones. Al·là no ho vol, això. Tard o d'hora castigarà el poble.

L'imam Mohàmmed Mota es veu a ell mateix com una possible ferramenta que executarà el càstig. Es troba davant la mesquita, prop de Wereta, i abans de respondre a cap pregunta, en fa una: “Eres musulmà?”

“No, cristià”, és la resposta. Vacil·la un moment, però decideix de quedar-se per a parlar. Mota tampoc no hi ha estat mai, a Awra Amba, i no hi veu cap motiu per a anar-hi.

Hi viuen infidels, i, segons la seua opinió, l'Alcorà és clar quan parla de què se n'ha de fer, dels infidels: “Cal matar-los, però de moment ací, a Etiòpia no ens és possible, no tenim el poder.” Si un dia la situació canvia, es satisfarien els desigs d'Al·là, explica. Després desitja un bon dia, es llava els peus i les mans i desapareix dins la mesquita.

Si hom demana a Zumra Nuru com és la relació amb els seus veïns, en un primer moment guarda silenci. “Oh, bona”, afirma tot seguit.

És possible que la seua irritació, a l'hora de dir res més sobre el vincle amb els veïns, tinga relació amb una casa que s'ha construït fa poc en un puig proper. La casa és una construcció simple, amb quatre parets i una teulada. No té cap minaret, però és una mesquita. El divendres hi va molta gent, malgrat que l'ascensió és fatigosa i que al peu del puig ja hi ha una altra mesquita.

A Awra Amba tothom entén aquesta edificació nova com una intimidació. Des d'allà dalt el poble sembla molt menut i fràgil. Nuru diu que l'emprenya la construcció, però res més.

Llavors s'alça del mur; té una cita fora del poble. Un home se separa de l'ombra d'uns arbres. Acompanya Nuru tan prompte com ix del poble. És el seu guardaespalles. Duu un fusell.

Uwe Buse

Traducció Blanca Juan